

ติปลี

ชื่ออื่น ติปลีเชือก ประดงข้อ ปานนุ ฟันพญาไฟ ปี่ฮวด พิชพญาไฟ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้เถาเนื้อแข็ง ขึ้นเลื้อยพัน ลำต้นค่อนข้างกลมเรียบ เปราะ หักง่าย บริเวณข้อมีรากสำหรับยึดเกาะ แตกกิ่งก้านมาก ใบ เป็นใบเดี่ยวออกเรียงสลับตามข้อใบ รูปไข่แกมขอบขนาน กว้าง 3-5 เซนติเมตร ยาว 7-10 เซนติเมตร ผิวด้านหลังใบเป็นมัน หลังใบมีขนปกคลุมเล็กน้อย โคนเบี้ยว ปลายแหลม ขอบเรียบ มีเส้นใบออกจากโคน 3-5 เส้น ก้านใบยาว 1-1.5 เซนติเมตร ใบยอดกิ่งไม่มีก้าน ใบและเถามีรสเผ็ดร้อน

ดอกเป็นช่อตั้งตรงข้ามกับใบ ออกเป็นช่อจากง่ามใบ หรือปลายยอด มีดอกย่อยเรียงกันอัดแน่นบนแกนช่อลักษณะเป็นแท่งกลมยาวทรงกระบอก ปลายเรียวมน ยาวประมาณ 1-2 นิ้ว สีเขียว เมื่อแก่มีสีเหลืองอมแดง มีขนปกคลุมเล็กน้อย ไม่มีก้านดอกย่อย ช่อดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ไม่มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ก้านช่อดอกยาวเท่ากับก้านใบ ช่อดอกเพศผู้ยาว 4-5 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 มม. ก้านดอกยาว 2-3.5 ซม. มีเกสรเพศผู้ 2-3 อัน ช่อดอกเพศเมีย ยาว 3-4 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 มม.

ผลสดอัดกันแน่นบนแกนข้อ ยาว 2.5-5 เซนติเมตร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร โคนกว้าง ปลายมน ผิวผลเรียบ ผลย่อยขนาดเล็กจะติดกันเป็นแท่งหลอมรวมกัน แยกจากกันไม่ได้ ผลมีรสเผ็ดร้อน มีสีเขียวเมื่อสุกสีน้ำตาลแกมแดง

เมล็ดเดี่ยว เมล็ดมีขนาดเล็กมาก กลมและแข็ง

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พื้นที่ฝนตกชุก อากาศร้อนชื้น

การใช้ประโยชน์

ทางยา

ผล และเผ็ดมากกว่าพริกไทย รสคล้ายขิง ให้ความอบอุ่นกับร่างกาย บำรุงธาตุ ขับลมในลำไส้ ขับลมเย็น แก้ปวดกระเพาะ ปวดท้อง อาเจียน เรอเปรี้ยว ท้องเสีย แก้บิด ทำให้เจริญอาหาร โดยกระตุ้นให้น้ำลายไหลออกมาและทำให้เกิดการซาในปาก แก้กระษัยลมเย็น แก้ปวดหัว ปวดฟัน ไซนัส แก้หืดไอ แก้หลอดลมอักเสบ แก้ลมวิงเวียน ฟก

ข้าววมปวด ขับระดู แก้อสตรีที่เลือดลมไม่ดี ประจำเดือนมาไม่ปกติ ปวดประจำเดือน ตกเลือด แก้อริดสีดวงทวาร
หนัก แก้อโรคนอนไม่หลับ โรคลมบ้าหมู ขับน้ำดี ขับพยาธิ ใช้ภายนอกแก้ปวดกล้ามเนื้อ รักษาอาการอักเสบ ผล
ดีป्लीใช้เป็นเครื่องเทศโดยใช้แต่งกลิ่นผักตองและช่วยถนอมอาหารมิให้เกิดการบูด

ใบ รสเผ็ดร้อน ใช้เป็นยาขับลม แก้ออาการอ่อนเพลีย ช่วยย่อยอาหาร

เถา รสเผ็ดร้อน แก้เสมหะพิการ แก้ปวดท้อง จุกเสียด แก้อริดสีดวงทวาร แก้ลม เจริญอาหาร ลดอาการเกร็งของ
กล้ามเนื้อเรียบ เถาและกิ่ง ฝนกับน้ำ ทาแก้ฟกบวม ใส่ฟัน แก้ปวดฟัน

รากสด และใบสด แก้ฟกช้ำ

ราก รสเผ็ดร้อนขม แก้เส้นอัมพฤกษ์อัมพาต แก้หืดไอ แก้ลมวิงเวียน แก้เสมหะ แก้ปวดท้อง บำรุงธาตุ รักษาโรค
ลำไส้ใหญ่อักเสบ

ต้น แก้เสมหะพิการ

ราก ผล ดอก ปรุงเป็นยาแก้หืดและไอ แก้ลมวิงเวียน ดอก แก้อท้องร่วง ขับลมในลำไส้ แก้ลมวิงเวียน แก้อริดสีดวง
ทวาร ช่วยให้เจริญอาหาร

ทางอาหาร

รสเผ็ดร้อนขม ใช้เป็นเครื่องเทศมีกลิ่นหอม

* ที่มาของข้อมูล

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.(ม.ป.ป). ดีป्ली.

